ВІРА і ЖИТТЯ

5•2026

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МІСІОНЕРСЬКОГО ТОВАРИСТВА «СВІТЛО НА СХОДІ»

IQ 276

Кінець світу

Аж поки Він прийде

Найбільше багатство

Бог обіцяє ВІЧНЕ ЖИТТЯ

Бог обіцяє ВІЧНЕ ЖИТТЯ

Темою наших роздумів у цьому номері журналу є Божа обітниця: «Тим, хто вірує в Ісуса Христа, Бог обіцяє вічне життя».

Життя людини – це значно більше, ніж просто існування чи фізіологічні процеси організму. Це прояв Самого Бога, Його сутності в людині, створеній за Його подобою. Адже коли Бог створив людину, Він вдихнув у неї «дихання життя», дарувавши їй дух, розум, совість, а також здібність любити, творити й пізнавати.

У раю людина мала повноту Божественного життя, але не була його джерелом. Джерело життя – Сам Бог, і тільки в єдності з Ним можливі справжня повнота, мир і блаженство.

Та через непослух в Едемському саду Адам і Єва втратили цю єдність, втратили зв'язок із Творцем, віддалилися від Джерела життя, а це означало смерть, тобто розділення. Фізична смерть є розділенням душі й тіла, а духовна смерть – розділенням людини з Богом, *«бо того дня, коли скуштуєш його, неодмінно помреш!»* Це і трапилось, коли Адам і Єва не послухалися Божої заборони.

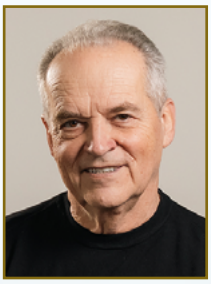
Усі люди існуватимуть вічно.

Але вічне існування – це не те вічне життя, яке отримують ті, хто вірить в Ісуса Христа. *«Хто вірить у Сина, той має вічне життя, а хто в Сина не вірить, той життя не побачить, але Божий гнів перебуває на ньому» (Ів. 3:36)*.

Той, хто не вірить у спасіння в Божому Сині та не відкриває серця Йому, залишається під гнівом Божим і ніколи не побачить і не скуштує блаженства вічного життя з Богом.

Натомість той, хто вірить у спасіння в Христі, уже має вічне життя – не колись у майбутньому, а зараз і навіки, хоча всю повноту свободи, величі та слави ми матимемо у вічності. Фізична смерть є лише переходом до Господа для тих, хто вже має вічне життя.

Ця тема надзвичайно важлива, адже йдеться про вічність – або в блаженстві з Богом, або у вічних муках з дияволом.

Вдумливого й молитовного всім читання.

Василь ДАВИДЮК,
головний редактор

Подяка за осінь

Я дякую, Боже, за ще одну осінь,
За всі дивовижні картини, що бачу,
За сонце ласкаве, що гріє ще й досі,
За щедрість і милість Твою – щиро вдячна.

Я дякую, Боже, що бачу очима –
Своїми очима всі фарби яскраві,
Як осінь малюєш, як осінь вродила,
І як Ти царюєш, Величний, в державі.

Я дякую, Боже, за хліб і за небо,
За воду джерельну в глибокій криниці,
Що дав для життя мені в кожній потребі,
Ти знаєш, що треба усе поодинці.

Я дякую, Боже, за те, що згадала,
Як листя сухе шарудить під ногами,
Що Ти ще дав час: ні багато, ні мало,
І прийде прощання... Вже не за горами.

Я дякую, Боже, що Ти є незмінний
В мінливому і тимчасовому світі.
Являєш усім благодать Свою й вірність,
Що й досі Земля не злетіла з орбіти.

Я дякую, Боже, що Ти не втомився
Надійно тримати цей світ весь ще й досі,
І час на планеті ще не зупинився...
Я дякую, Боже, іще раз за осінь...

Тетяна Мороз
23 жовтня 2024

У ГОЛОВНОМУ – ЄДНІСТЬ,
У ДРУГОРЯДНОМУ – ВОЛЯ,
У ВСЬОМУ – ЛЮБОВ.
Бл. Августин

У НОМЕРІ:

4
Проповідь — Михайло ЧЕРЕНКОВ
АЖ ПОКИ ВІН ПРИЙДЕ

7
Пережите — Григорій БЕРГ
ДЯДЬКО МИКОЛА

8
Роздуми над Словом
АБСОЛЮТНА БЕЗПЕКА

10
Проза — Вальдемар ЦОРН
КЛАРА

12
Питання–відповідь — Микола ВОДНЕВСЬКИЙ
ЩО ОЗНАЧАЄ ВІРИТИ?

14
Есе — Григорій БЕРГ
СХОДИ

16
Думки вголос — Д-р Сергій ГОЛОВІН
ВИКУПЛЕННЯ САМООЦІНКИ

18
Пульс часу — Ірина АНТОНОВА
КІНЕЦЬ СВІТУ

19
Аргумент — З інтернету
IQ 276

20
Есе — Надія ОРЛОВА
ГОЛОВНЕ ПИТАННЯ

24
Наше інтерв'ю — Вадим ДАШКЕВИЧ
НАЙБІЛЬШЕ БАГАТСТВО

28
Свідчення — Микола ВОДНЕВСЬКИЙ
ГОСПОДНІ ЧУДЕСА

29
Мудрість віків
СПРАВЖНІЙ УЧИТЕЛЬ

АЖ ПОКИ В

Бо щоразу, як тільки будете їсти цей хліб і чашу [цю] пити, ви звіщаєте смерть Господа, аж поки Він прийде!

1 Коринтян, 11:26

Ми читаємо ці слова щоразу, коли звершуємо Вечерю Господню, згадуючи, що відбулося в житті, смерті й воскресінні Господа Ісуса Христа. Ми звертаємося до минулого – до того, що вже сталося. І слова апостола Павла «аж поки Він прийде» можуть здаватися не зовсім доречними. Але це важлива частина послання про смерть нашого Спасителя та її значення для нашого життя. Ці слова переводять наш погляд у майбутнє. Згадаймо їх, звернувши увагу на зв'язок того, що було, і того, що буде.

Ось що ми чуємо перед кожною Вечерею Господньою: «Бо щоразу, як тільки будете їсти цей хліб і чашу [цю] пити, ви звіщаєте смерть Господа, аж поки Він прийде» (1 Кор. 11:26). Як це розуміти?

Коли з дітьми обговорюємо біблійні тексти, я прошу їх одразу виділяти головні слова, а потім пов'язувати їх логічними нитками. Адже нам потрібно зрозуміти не просто окремі слова, а їхній зв'язок.

Чуючи це апостольське нагадування, ми найбільше зосереджуємося на хлібі та чаші, менше – на смерті Христа, а ще менше – на останніх словах «Він прийде». Але важливий саме зв'язок усіх цих слів.

Варто запитати себе: як я своєю участю в Господній Вечері можу сповіщати смерть Того, Хто знову прийде? Відповісти можна так: сповіщати смерть як важливий епізод, як частину значно більшої історії, яка не закінчилася та не закінчиться.

Що ж це за історія? Це історія Царя, Який повертається, і прийдешнього Царства. І те, що сталося на хресті, є переломним моментом цієї історії, а не її завершенням.

Богослови стверджують, що ми всі живемо в особливому стані, коли про Царство Боже можна сказати: воно вже прийшло, однак ще не

відкрилося повністю – «вже, але ще ні». Про що це? Про те, що перемога в Христі вже здобута, але повний, зримий, остаточний тріумф Царства Божого ще не настав. Ми ще чекаємо, ми ще не отримали всього обіцяного, найкраще попереду. І саме про це майбутнє нам слід думати більше.

Ми дуже багато чуємо про те, що Бог зробив для нас в Ісусі, як це було, що сталося тоді. А як щодо майбутнього? Як смерть і воскресіння, жертва й перемога Ісуса визначили та змінили наше майбутнє?

Багато хто боїться майбутнього, але ми, хто вірить в Ісуса, дивимось туди з упевненою надією та блаженним очікуванням. Тому що Той, Хто за нас помер, Своєю смертю подарував нам вічне життя. Він приготував нам майбутнє й повернеться за нами. Тут хочу відзначити дві важливі істини, у світлі яких ми можемо більш усвідомлено проголошувати смерть Христа в перспективі Його повернення.

По-перше, ми повинні розуміти Вечерю Господню як передчуття вечері Агнця. Коли Ісус повернеться, спогад про Його смерть зміниться на радість Його перемоги. Те, що ми робимо тут, на землі, є лише символом того, що святкуватимемо у вічності. Ця скромна Вечеря – лише знак розкішного й вічного царського бенкету.

Ісус хотів, щоб ми розуміли тимчасовий характер Його постанови. Він Сам говорив про те, що чекає нас на вечері в Царстві Божому, тобто Він хотів, щоб час між Його останньою вечерею та вічним бенкетом якнайшвидше закінчився.

«Та кажу вам, що віднині не питиму з цього плоду виноградного аж до того дня, коли його новим питиму з вами в Царстві Мого Отця» (Мт. 26:29).

«Запевняю вас, що більше не буду пити з плоду виноградного аж до того дня, коли його буду пити новим у Божому Царстві!» (Мр. 14:25).

«Я дуже забажав спожити з вами цю пасху, перш ніж страждатиму; кажу вам, що вже не буду споживати її, аж поки вона не сповниться в Божому Царстві» (Лк. 22:15, 16).

Ісус поєднує «цю пасху» та царський бенкет. Очевидно, Він хоче, щоб ми проводили скромну Вечерю Господню тут, на землі, у передчутті урочистого бенкету в Царстві Божому.

По-друге, ми в Христі повинні бачити не тільки Спасителя, Який помер за нас, а й Переможця, Який воскрес і знову повернеться. У книзі Об'явлення ми читаємо про Нього як про Господа, «Хто є, і Хто був, і Хто приходить» (1:4; 1:8; 4:8).

Ми згадуємо смерть Христа як найбільшу жертву за нас. Ми згадуємо смерть Христа як перемогу над смертю. І тому, згадуючи Його смерть, ми чекаємо на Його повернення, називаємо та прославляємо Його як Того, «Хто є, і Хто був, і Хто приходить». У кожному спогаді страждань Христа має бути ця світла, радісна перспектива: Він прийде. І в кожній Вечері Господній має бути передчуття вічного царського бенкету. Тому що не може бути справжнього спогаду без очікування. Ми ніколи не зрозуміємо сенс того, що сталося, якщо втратимо з поля зору те, що станеться, і Того, Хто прийде.

Отже, що означає проголошення смерти Господньої в перспективі Його переможного повернення? Ми проголошуємо смерть Господню, яка не позбавила нас майбутнього, а подарувала нам нове й вічне життя. Це смерть Господня. І це наше життя. Ми повинні завжди брати участь свідомо: з розумінням, з переживанням, зі спрямованістю в майбутнє. «Щоразу» – це заклик пильнувати, брати участь осмислено, щоб не проспати й не пропустити найважливішого.

У Вечері Господній найважливіше не те, що ми їмо та п'ємо, а те, що ми цим проголошуємо через символи. Це обов'язковий елемент, без нього ми втрачаємо саму суть того, що відбувається. Тож ми говоримо своєю участю: смерть Христа відкрила нам нове життя, інше майбутнє. Ми згадуємо те, що сталося, і чекаємо на продовження. Що ми сповіщаємо своєю участю? Смерть Господню й нове життя в Господі. Ми згадуємо Того, Хто помер за нас і переміг смерть, але поки що не повернувся в повній славі й величі. Ми згадуємо Його смерть, чекаючи на Його повернення.

Ми проголошуємо, що Він прийде. Ми повинні брати участь у Вечері Господній як спогад і нагадування про нашого Господа, Який повернеться. Виконуючи Божу заповідь, ми говоримо собі, світові та Богу: чекаємо, прийди, Господи Ісусе! Ми

ІН ПРИЙДЕ

ЯК Я СВОЄЮ УЧАСТЮ В ГОСПОДНІЙ ВЕЧЕРІ МОЖУ СПОВІЩАТИ СМЕРТЬ ТОГО, ХТО ЗНОВУ ПРИЙДЕ?

хочемо цього, ми з нетерпінням чекаємо та благаємо Христа швидше прийти.

Ми – Церква Христа – живемо та звершуємо Вечерю в очікуванні Його повернення й передчутті небесного бенкету. Отже, своєю участю ми заявляємо: Христос прийде. Ми попереджаємо про Друге пришестя Христа. Ми сповіщаємо, що час близький. Ми повинні розуміти, що своєю участю говоримо про тимчасовий характер цього обряду: ми звершуємо його доти, доки Господь не повернеться. Це означає, що, поки Він не прийшов, Його смерть дає життя всім, хто звернеться до Нього. Але цей час швидкоплинний.

Господь повернеться судити світ. Поки ще смерть Христа дає виправдання, але незабаром вона стане засудженням для затятих у гріху та зневірі. Повернення Христа покладе край безтурботности грішників і терпінню святих. Не тільки ми, а й усе творіння чекає на цей результат. Час між смертю Христа і Його поверненням у славі не триватиме нескінченно довго.

Отже, своєю участю у Вечері Господній ми говоримо: час короткий.

Повернення Христа покладе край безтурботности грішників і терпінню святих. Не тільки ми, а й усе творіння чекає на цей результат.

Ми закликаємо до готовности, бо «час близько» (Об. 22:10). Зізнаймося: ми нечасто нагадуємо одне одному, що Христос скоро прийде. А це важлива істина, закладена в самій заповіді причастя. Поки що ми беремо участь у спогаді про те, як Він звершив Вечерю та наше спасіння. Поки що ми робимо це без Його видимої присутности. Але ми очікуємо той вічний день, коли побачимо Його віч-на-віч. У Царстві Божому скромна вечеря перетвориться на бенкет Агнця. Тоді ми співатимемо в одному вселенському хорі: «Алилуя, бо запанував наш Господь, Бог Вседержитель!»

«І я почув наче голос величезної кількости людей і наче шум великої води, і наче голос гучних громів, які вигукували: Алилуя, бо запанував наш Господь, Бог Вседержитель! Радіймо й веселімося, віддаймо славу Йому, тому що прийшло весілля Агнця, і Його дружина приготувала себе! <…> І каже він мені: Напиши: блаженні покликані на весільну вечерю Агнця. І сказав мені: Це правдиві Божі слова» (Об. 19:6, 7, 9).

Поки ж, беручи участь у Вечері Господній, ми дивимося в майбутнє з упевненістю й радістю, чекаємо на Того, «Хто є, і Хто був, і Хто приходить», і нагадуємо, що час близько!

Я хочу запитати тебе, а також і себе: чи дивишся ти в майбутнє з надією? Чи чекаєш ти на Христа? Чи пам'ятаєш і нагадуєш іншим про те, що час близько?

Михайло ЧЕРЕНКОВ

КІЛЬКА ЗАПИТАНЬ ДО ЧИТАЧІВ БІБЛІЇ

1. Чий намет служив Наметом Зустрічі до побудови скинії за вказівкою Бога?
2. У якому віці левіти могли розпочинати своє служіння та в якому закінчувати?
3. Як Гедеон назвав жертовник, який він в Офрі влаштував для Господа?
4. Два пастухи: один став царем, інший – пророком. Як їх звали?
5. Син якого безбожного царя помер у ранньому віці, щоб бути гідно похованим, бо тільки в ньому знайшлося щось добре для Господа?
6. Що Єлисей попросив у пророка Іллі?

7. Хто із синів Ноя був предком Авраама?
8. Хто, за словами Ісуса, має вічне життя?
9. Хто пише, що святі судитимуть ангелів і світ?
10. Кому писав апостол Павло, застерігаючи: «Адже хто сіє для свого тіла, – пожне від тіла тління, а хто сіє для духа, – пожне від Духа вічне життя»?

Відповіді на сторінці 31

ДЯДЬКО МИКОЛА

Одного приємного теплого вечора Господь спонукав мене відвідати хворого дідуся. Як завжди, з'явилася зустрічна думка: «Так, треба, проте тільки не сьогодні. Уже пізно, та й утомився за день». Після короткого торгу із самим собою я таки вирушив до дядька Миколи.

Поговоривши про різне, я запитав: «Дядьку Миколо, тобі ж скоро помирати. Куди ти підеш?» Розгорнув перед ним золоту сторінку – почав розповідати про золоте місто, де царює Христос, де немає хвороб і сліз, де справжнє щастя, якого всі люди підсвідомо шукають.

Сподобалася йому золота сторінка, однак, зітхнувши, він промовив: «У пекло я не хочу, а в рай мене не пустять». Тоді я розгорнув темну сторінку – говорив про гріх загалом, про гріх у його житті, цитував Писання, з яким він охоче погоджувався.

Гріх, який усе життя здавався дуже райдужним, виявився чорною важкою плямою на його душі.

Після цього ми розгорнули червону сторінку – подивилися на хрест Ісуса Христа, що відчиняє двері спасіння. Як кров ягняти, нанесена на одвірки, стікала на поріг (що символізувало хрест), не дозволяючи ввійти ангелу смерти, так і кров Христа рятує кожного грішника, який кається. Ми з дядьком Миколою читали про хрест, про страждання й наголошували на тому, що Христос довів Свою любов.

Після довгих міркувань я запитав: «Ну що, дядьку Миколо, будемо молитися?» – «Так!» – видихнув він, заплющив очі й почав шепотіти. Коли він закінчив, помолився я. Він міцно потис мені руку і сказав: «Гадаю, я все правильно зробив».

Тоді ми з ним розгорнули білу сторінку – говорили про прощення, очищення, нове життя в Ісусі Христі. Він дуже зрадів. Природна щирість відчувалася в його словах. Я пообіцяв іще відвідати його протягом цього тижня.

Наступного дня мені зателефонувала його дочка й повідомила про смерть батька. Напередодні не було схоже, що він на порозі смерти, хоч і був дуже хворий.

Бог чекав на його покаяння, тому й привів мене до нього. Я дуже вдячний Господу за те, що Він не дозволив мені відкласти це відвідування й запізнитися. Ми з дядьком Миколою прочитали книжку без слів, і коли він дійшов до білої сторінки, Бог Сам перегорнув її – і дядько Микола переселився до золотого міста!

Великий Господь!

Григорій БЕРГ

АБСОЛЮТНА БЕЗПЕКА

Відповів Натанаїл [і сказав] Йому: Равві, Ти – Син Божий, Ти – Цар Ізраїлю!
Івана, 17:22

Писання нам не говорить, про що під смоківницею міркував Натанаїл. Але зі слів Ісуса стає очевидно: Натанаїл мав сильні емоційні переживання. З ним відбувалося те, що спонукало його шукати в Бога відповіді. І Господь відповів.

Коли Ісус сказав Натанаїлові, що бачив його під смоківницею ще до приходу Пилипа, чоловік усвідомив, Хто перед ним. Віра Натанаїла відкриває йому духовний зір, дає розуміння подій, що відбуваються з ним, а також Боже керівництво, захист і благовоління Неба за будь-яких обставин.

Наприкінці жовтня 1976 року, працюючи шофером-далекобійником, я потрапив у серйозну аварію в горах. На одному з поворотів моя вантажівка перекинулася догори колесами та ще певну відстань рухалася в такому положенні, поки не зіткнулася з деревом. У результаті від кабіни залишилася купа металолому. Колеги питали мене, де я був тієї миті, адже в цій понівеченій кабіні не залишилося місця для людини.

Тоді я зрозумів: моє життя повністю в руках Творця, Якого люди називають Богом. Відтоді перед кожною поїздкою в певному місці на трасі я звертався до Нього з проханням про захист. Напевно, саме тоді в серці зародилася віра, яка згодом привела мене в обійми мого Спасителя Ісуса.

Друже мій! У цьому світі, сповненому зла, де смерть збирає свої жнива, де на тебе полює твій найбільший ворог, який прагне погубити твою вічну душу, єдиний справжній притулок і порятунок від смерти – це руки Ісуса. Він Сам говорить: «Хто слухає Моє слово і вірить у Того, Хто послав Мене… перейшов він від смерти до життя». Це життя Він готовий подарувати й тобі!

Довірся Йому. Згадай, скільки разів ти був у небезпеці, проте залишався живим. Це Він – Бог – захистив, бо любить тебе. Його обійми – найбезпечніше місце на землі.

Олег ЖИРНОВ

УСЕ ДУЖЕ ПРОСТО

Будьте виконавцями Слова, а не лише слухачами, які обманюють самих себе.
Якова, 1:22

Якщо ми розгорнемо буквар, то побачимо, що 90 % книжки – це ілюстрації та лише 10 % – тексти. У підручниках для 5–6 класів співвідношення ілюстрацій і текстів приблизно 50 на 50, а для 11–12 класів – ілюстрацій лише близько 10 %.

У Писанні, особливо в апостола Павла, ми можемо чітко помітити, що зазвичай перша частина присвячена теорії, а друга – практиці. А от Послання апостола Якова дуже відрізняється від послань Павла. Тут ми бачимо 90 % практики та 10 % теорії.

Послання Якова звернене до християн, однак Яків поділяє вірян на дві категорії: виконавці та слухачі, які обманюють себе. Трохи дивно звучить, розумію. Невже ми можемо самі себе обманути?

Пам'ятаю, коли я навчався в університеті, ми з хлопцями прогулювали заняття чи розважалися на парах. Викладач дивився на це й говорив: «Іспит усе розставить на місця». За день до іспиту я багато молився, просив Бога допомогти скласти. Зайшов в аудиторію, витягнув білет і… на жодне запитання не зміг відповісти, бо не вчив. Я сподівався, що Бог допоможе скласти іспит, але обдурив сам себе!

Про такий обман і пише Яків. Слухаючи Слово, але не виконуючи його, ми обманюємо себе. А це дуже неприємно, навіть небезпечно. Та набагато гірше обманюватися в тому, що матиме наслідки для нашого вічного життя!

Формула щастя, яка гарантує нам задоволення в цьому житті й дає можливість із надією чекати вічності, полягає у виконанні Божого Слова.

Коли хворі люди купують ліки, але не приймають їх, а лише ставлять на полицю, знання про їхню користь не принесе жодної користи, якщо ліки так і залишаться на полиці. Так само ми можемо обманутись у житті, слухаючи Слово, розуміючи його користь, але не практикуючи в житті.

Нехай пізнання Бога через глибоке вивчення Його Слова та виконання Його заповідей буде нашою щоденною практикою.

Вадим ДАШКЕВИЧ

ТУРБОТА ПАВЛА

Ні про що не турбуйтесь, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі.
Филип'ян, 4:6, 7 (UBIO)

Цей текст досить легко витлумачити хибно, вирішивши, що взагалі не потрібно дбати ні про що та ні про кого. Про що ж насправді говорить апостол Павло?

Слово «турбуватися» означає думку чи дію щодо поліпшення чогось або когось. Турбота може бути як суєтною метушнею, так і щирим піклуванням.

Щоб наша турбота не перетворилася на метушню й не поглинула нас, передусім необхідно молитися. Дбати без молитви – це шлях язичників, які сподіваються лише на себе. Вірянам Господь наказує завжди спочатку молитися. У молитві ми покликані просити Господа й водночас дякувати Йому за будь-яку відповідь. Цим ми висловлюємо свою повну згоду з Його волею та готовність прийняти її, хоч би якою вона була.

Господь бачить наше серце і, перш ніж дати відповідь, наповнює нас Своїм божественним миром. Призначення Божого миру – зберегти наші серця й думки в Христі Ісусі. Коли ми отримуємо позитивну відповідь, мир Божий не дає нам приписувати славу собі – ми віддаємо її Господу. А коли відповідь на молитву негативна, цей самий мир не дає нам розчаруватися в Христі.

Апостол Павло пропонує нам не теорію, а те, що сам пережив у житті. Він написав ці слова з в'язниці. Було б природно з його боку молитися лише про власне звільнення. Але апостол більше хвилюється не за себе, а за братів, які благовістять на свободі. І радіє.

Нехай і в наших серцях панує мир Божий.

Михайло ВЛАСЕНКО

Клад

Надвечір'я тихо опускалося на невелике містечко Шу. Однією з вулиць околиці простував молодик, вдивляючись у номери будинків, приховані за густим гіллям вишень і бузку. Нарешті він знайшов потрібну адресу та підійшов до низького паркану, за яким виднівся доглянутий квітник. Чоловік відчинив хвіртку, перетнув невеликий дворик і постукав у двері.

– Ви до кого? – почув він голос з-під навісу літньої кухні, що ліворуч від будинку.

– Я шукаю Клару Ц., – відповів він і, не чекаючи запрошення, попрямував до літньої кухні доріжкою під густим шатром з винограду.

– Це я…

– Мене звуть Микола, я журналіст. Пишу для районної газети «Шуська долина». Чи маєте кілька хвилин для мене?

– Проходьте. Сідайте, – відповіла Клара, показуючи на стілець поруч.

На столі, вкритому блакитною картатою цератою, лежала гора стручків квасолі. Перед жінкою була велика миска, до половини заповнена очищеною квасолею, а біля ніг стояло відро для лушпиння.

– Про що ви хочете зі мною поговорити? – запитала Клара. Її голос був спокійний, м'який, із ледь помітним німецьким акцентом.

– Про ваше чудове зцілення. У газетах пишуть, що все це неправда, що ви чи ваші християнські лідери все це вигадали, щоб привернути до себе увагу.

– Я переїхала в іншу країну, щоб мені та моїй сім'ї дали спокій, а ви мене й тут знайшли, – у голосі Клари не було докору, тільки втома. – Що ж, запитуйте.

– Можна, я запишу вашу розповідь? – запитав Микола та, не чекаючи дозволу, дістав з портфеля портативний касетний магнітофон. Поставив на стіл і сказав: – Отже, будь ласка, розповідайте.

Клара недовірливо подивилася на магнітофон, та все ж почала:

– Усе, що розповідають християни, – правда. А все, що пишуть газети – неправда.

– Розкажіть коротко, що з вами сталося, – попросив кореспондент.

– Кілька років я тяжко хворіла. Лікарі не могли мені допомогти. Я не могла встати, не могла доглядати за собою… – голос Клари перервався. – Я дуже набрякла, ноги були як у слона. Пролежні… Члени нашої лютеранської громади в Біловодському, що в Киргизії, вирішили молитися з постом про моє одужання.

І ось одного дня, коли я лежала у своєму ліжку, кімнату раптом осяяло яскраве світло, і я відчула чиюсь присутність. Хтось узяв мене за руку. Ось за цю, вона була тоді паралізована. Повернувшись, я побачила високого чоловіка в білому одязі. Його обличчя обрамляло довге світле волосся.

Чоловік промовив мені німецькою: «Кларо, рабо Моя, вставай!» Я зрозуміла, що це був Ісус. «Я не можу встати», – відповіла. «Можеш. Вставай!»

Однак я не наважувалася ворухнутися: адже за стільки років ноги вкрай ослабли, рухати ними не можу, не те щоб встати.

Але Ісус узяв мене за другу руку і… підняв з ліжка. Щоразу, коли згадую це, відчуваю тепло Його сильних рук. Я зробила кілька кроків. Дивилася в Його очі й не вірила, що відбувається. Я думала, що то сон.

«Розкажи про це братам», – сказав Він. І зник. Я стояла посеред кімнати, дивилася на свої ноги – а вони такі, наче ніколи й не були хворими. Ісус мене зцілив!

Моя мама тим часом розвішувала білизну надворі. Я постукала у вікно й покликала її до хати. Як же вона злякалася, побачивши мене посеред кімнати! Я попросила дати мені сукню, бо досі стояла в одній сорочці. Довго ми її шукали… Я вже й не пам'ятала, коли востаннє сукню вдягала…

Клара замовкла та глянула гостю у вічі. Її погляд зустрівся з холодними порожніми очима Миколи. Він різко змахнув правою рукою та ребром долоні вдарив Клару по руці, що лежала на столі. Почувся хрускіт. Різкий біль пронизав аж до плеча.

– Як не припиниш розповідати свої казки – вб'ємо! Це наше останнє попередження, – тихо прошипів їй на вухо Микола, сердито вилаявшись. Від нього тхнуло тютюном і перегаром.

Клара знепритомніла.

– Що з тобою? Що з тобою? – голос Якова, чоловіка Клари, долинав наче здалеку. – Що з твоєю рукою? Я викликаю швидку…

Клара глянула на свою руку. «Як поламаний олівець», – майнула думка. В очах знову потемніло.

Швидка приїхала хвилин за десять. Клару відвезли до районної лікарні, де хірург склав переламані кістки та наклав гіпс.

* * *

Клара сиділа на подвір'ї перед літньою кухнею. За тим самим столом. Чоловік був на роботі, діти приїжджали додому лише на вихідні – вони навчалися в іншому місті, у профтехучилищі.

– Gib mir deine rechte Hand[1]! – почула вона ззаду приємний тихий голос.

З-під гіпсу, що покривав усю руку аж до самого плеча, виднілися лише кінчики пальців. Рука була зігнута в лікті й зафіксована пов'язкою, перекинутою через шию.

Клара озирнулася – й побачила високого хлопця у світлому одязі. Він узяв її руку за лікоть і… зняв гіпс.

Клара здивовано подивилася на стіл, куди він поклав гіпс, і подумала: «Як він, не розрізаючи, зміг зняти гіпс, зігнутий під прямим кутом?» Подивилася на руку – жодного сліду перелому чи гіпсу.

Жінка повернулася, щоб подякувати ангелові, – серцем знала, що це саме він, – але нікого вже не було.

Той гіпс показували гостям сім'ї як свідчення Божого дива.

* * *

Якось увечері у двері постукали. Яків відчинив. Він упізнав хлопця, який минулої неділі під час пробуджувального зібрання (так у ті часи називали євангелізації) разом з іншими вийшов уперед і покаявся. Його батьки були членами баптистської церкви.

– Проходь, – привітно запросив Яків пізнього гостя.

– Я ненадовго. Мені треба з тіткою Кларою поговорити… – голос помітно тремтів від хвилювання.

– Проходь на кухню. Сідай. Я її зараз покличу. Вона, мабуть, корову доїть.

– Доброго вечора, брате, – привіталася Клара, входячи й витираючи руки. – Про що ти хотів зі мною поговорити?

– Я хочу розповісти, що спонукало мене покаятися…

– О, це завжди цікаво. Але чому ти хочеш розповісти про це саме мені? – здивувалася Клара.

[1] Подай мені свою праву руку (нім.).

– Зараз зрозумієте, – відповів хлопець. – Ви ж знаєте, що я був у дуже поганій компанії…

– Так, – підтвердила Клара. – Ми молилися за тебе.

– І ось, – продовжив гість, – мене та моїх друзів якось покликали до пожежної частини. Місце зустрічі нас, звісно, дуже здивувало, але тон запрошення був таким, що ми зрозуміли: вибору немає.

У пожежній частині нікого не було. Але в кабінеті ми побачили світло та увійшли. Там на нас чекав немолодий чоловік. Представився майором держбезпеки.

«Я маю для вас пропозицію, – мовив по-діловому. – Або отримаєте по п'ять років в'язниці за свої злочинні витівки, або виконаєте доручення держави». Ми переглянулися… «Гадаєте, ми не знаємо про скриньку? Чи про господарський магазин? – голос його став різкішим. – Отже, пропоную угоду: ви декого ґрунтовно поб'єте, а за це вас не каратимуть за злочини. Але побити треба так, щоб про одужання не було й мови».

Ми погодились. Нам дали вашу адресу та сказали, коли це зробити.

І ось увечері, приблизно в такий самий час, як зараз, ми – а нас було п'ятеро – сховалися у вашому саду за кущами аґрусу та смородини. Чекаємо біля стежки, коли ви, тітко Кларо, вийдете. І ось бачимо, як увімкнулося світло. Чуємо, як хтось іде. Це були ви. Але не сама... У нас від жаху волосся дибки встало.

– Що ви побачили? – спитав Яків.

– Тітка Клара йшла стежкою, а по обидва боки її супроводжували високі чоловіки у світлих шатах, ще й у руках мечі тримали. Шестеро зліва та шестеро справа. Ми від страху не могли ворухнутися, аж поки ви не повернулися до будинку, – хлопець несміливо доторкнувся до руки Клари. Він увесь тремтів, але продовжив: – Вибачте! Вибачте мені – я хотів вас убити!

Клара усміхнулася, узяла його руку й тихо мовила:

– Тобі пробачив Господь. Як я можу не пробачити?

Розповідь на основі реальних подій.

Вальдемар ЦОРН

ЩО ОЗНАЧАЄ ВІРИТИ?

Під час читання Євангелія в мене виникло запитання: у 5-му розділі Послання до галатів перераховані вчинки тіла й застережено, що «хто таке робить, Божого Царства не успадкує». Виходить, що головне – не віра, а діла нашого життя. Чи може християнин опинитися поза Царством Божим?

Авжеж, може. Людина може вірити, що Біблія – це справді Слово Боже й Ісус Христос помер на хресті, щоб урятувати грішників. Людина може вірити, що вона грішна й увесь світ лежить у гріху, що всі люди згрішили та позбавлені слави Божої. Людина може вірити словам Христа, що «хто не вірить, той уже засуджений». Людина може вірити, що Христос справді є Сином Божим і що Він воскрес на третій день після розп'яття, – вірити всьому, що говорить Біблія, але водночас опинитися поза Царством Божим.

Як це може бути? Річ у тому, що віра для спасіння – це не просто знання біблійних істин. Віра має проявлятися в нашому повсякденному житті.

Біблія говорить, що всі люди згрішили, і тому позбавлені слави Божої. Якщо ви вірите в те, що гріхи закривають дорогу в Боже Царство, стають стіною, що відокремлює людину від Бога, то необхідно зробити те, що зруйнує цю стіну.

Біблія вказує на Христа як на нашого Спасителя від влади гріха. Якщо людина, вірячи всьому, що говорить Євангеліє про Христа, у своєму серці приймає Його вірою як особистого Спасителя, тоді вчинки тіла, про які ви читали в 5-му розділі Послання до галатів, не матимуть влади й не керуватимуть нею.

Це й апостол Павло стверджує: «Кажу: живіть духом, і не чинитимете пожадань тіла». Але це можливо лише за умови, що людина, повірivши заклику Христа, звернеться до Бога з молитвою покаяння – тоді Господь, оселившись у її серці, дасть їй силу перемагати гріховні пожадання тіла й жити за духом.

Вірити в Бога означає довіряти Йому, покладатися на Нього за будь-яких обставин.

Віра без довіри Христу і Його вченню – це не та віра, що приводить до спасіння. Вірити розумом без участи серця означає залишатися рабом гріха, жити за тілом. Ті, хто чинить так, Царства Божого не успадкують. <<

«А ЛЮДИ ВИГАНЯЮТЬ...»

У нас якщо відлучають від церкви, то назавжди, до пришестя Христа, мотивуючи це Посланням до євреїв (6:4–6), де написано: «Адже неможливо, щоб ті, які… скуштували небесного дару, стали співучасниками Святого Духа, скуштували доброту Божого Слова, силу майбутнього віку, і відпали, аби знову обновлятися для покаяння, повторно розпинаючи в собі та зневажаючи Божого Сина!» Як же тоді розуміти слова Христа: «Хто приходить до Мене, Я не вижену геть»? А люди виганяють…

Це сумна помилка людей, які розглядають питання не у світлі всієї Біблії, а висмикують один вірш без зв'язку з контекстом, щоб на ньому будувати своє тлумачення.

Вічне викуплення та вічне спасіння (див. Євр. 9:12; 5:9) грішника, народженого згори, незворотні, бо це справа вічного Бога, тому й називається вічним спасінням і вічним викупленням.

У Посланні до євреїв (6:4–6) говориться про людей, які не народжені згори й не затверджені в істині. «Повторно розпинаючи в собі та зневажаючи Божого Сина!» – так сказано про тих, які тільки спробували Слово Боже, але Господь не став їхнім хлібом життя, тому що народження згори не відбулося.

Ви навели слова Ісуса Христа: «Того, хто приходить до Мене, Я не вижену геть» (Ів. 6:37). Що може бути зрозумілішим? Бог не може не пробачити грішнику, який приходить до Нього з покаянням. А якщо люди не прощають, виникає питання: чи прощені вони самі?

Для народженого згори християнина залишається незмінною обітниця Божа: «Буду йому Отцем, а він буде Мені сином; а якщо він провиниться, то покараю його лозиною, як заведено серед людей, або стусанами людських дітей, але Свого милосердя не відійму від нього» (2 Сам. 7:14, 15).

Для дітей Божих дорогоцінними є слова Нового Завіту, які сказав Бог через апостола Івана: «Якщо ж визнаємо свої гріхи, то Він вірний і праведний, щоб простити нам гріхи й очистити нас від усякої неправедности» (1 Ів. 1:9). <<

На запитання відповідав
Микола ВОДНЕВСЬКИЙ
(з книжки «Хочу знати»)

«Господи, чому б Тобі не зробити ліфт на п'ятий поверх, навіщо такі труднощі?»

СХО

Ми мешкаємо на останньому поверсі п'ятиповерхового будинку. А це означає, що ліфта в нашому будинку немає. Коли хтось, захекавшись, підіймається до нас, я жартую: «Що, ліфт зламався»? Людина здивовано оглядає сходовий майданчик, а потім усміхається.

Так, ліфта немає. І ось уже п'ятий десяток років (ми так нікуди й не переїхали) я ходжу цими сходами. А нещодавно зробив цікаве відкриття: виявляється, ми підіймаємося вгору на чотири поверхи, бо на перший потрапляємо, долаючи лише ґанок. Давно вже порахував, що в під'їзді вісім сходових маршів, у кожному марші по десять сходинок, разом – вісімдесят вниз і стільки ж угору. Є будинки, де сходинок у марші дев'ять. Здавалося б, легше буде підійматися, але ні – одразу відчувається зайве навантаження, бо з кожним поверхом сходинки стають трохи вищими. Один з моїх синів мешкає на п'ятому поверсі саме в такому будинку. Через цю різницю у висоті сходів зайвий раз підійматися не хочеться.

У 25–30 років я не рахував сходинки, перестрибував через одну, а то й через дві, носив важкі речі без сторонньої допомоги. Але все це повільно й непомітно, проте невпинно змінювалося. Спочатку став брати трохи менше вантажу, потім припинив переступати через сходинку, далі – почав підійматися повільніше. Тепер, якщо треба занести щось важке, прошу синів чи онуків.

Іноді ми з дружиною зупиняємося на півдорозі, запитуючи одне одного: «Чому ми не живемо на першому поверсі чи хоча б на третьому?» Але реальність така, яка є. Ми можемо нарікати, можемо скаржитися, можемо зупинятися, задихаючись. Але, хай там як, нас не влаштовує підйом тільки до третього поверху, хоча це вже половина шляху. Ми можемо привітати одне одного з тим, що вже здолали половину, але не можемо задовольнитися цією «перемогою».

Наша квартира не на третьому поверсі! І не на четвертому. А останній сходовий марш – найважчий – нам усе одно треба пройти, сходинку за сходинкою. За всі ці роки не було жодного випадку, щоб ми зупинилися перед останнім сходовим маршем і повернули назад. Не траплялося такого ні на четвертому, ні на третьому поверсі. Ми завжди досягали мети – чи йшли без нічого, чи тягнули пральну машину… Коли після морозної вулиці, де шаленіли вітер і хуртовина, ми заходили в теплий під'їзд, нас огортало тепло й тиша, але ми цим не

задовольнялися. Нас задовольняв лише п'ятий поверх.

І нарешті – фініш! Ми вдома! Яке гарне слово – «вдома», який блаженний стан – поринути в атмосферу затишку й тепла після морозу та хуртовини!

Навіщо всі ці подробиці? І справді – до чого тут наші побутові труднощі? Мабуть, не варто було б про них згадувати, якби наш життєвий шлях не був схожим на сходження «на п'ятий поверх».

Ми з вулиці ввійшли в під'їзд і опинилися на першому поверсі – це покаяння. Це радість прощення, спасіння від холодної вулиці, безпека і прийняття в Божий дім. Ангели радіють, коли грішник кається й отримує спасіння, люди тішаться, церква співає «Алилуя». Усе прекрасно: чудове свято і глибока подяка Богові за те, що витяг з рову смерти.

«Як добре!» – блаженно зітхає спасенний грішник і... облаштовується на першому поверсі. Як багато християн застрягло саме там. Звичайно, треба відпочити, усвідомити те, що сталося, отямитися, а потім почати сходження. Однак гріховна природа хоч і зазнала поразки, але ж не померла. Оговтавшись трохи, вона починає нашіптувати новонародженому християнину: «Навіщо тобі напружуватися, для чого ці сходи? Ти вже отримав своє спасіння, ти вже в Божому домі, місце в раю тобі забезпечене, живи й радій. Друже, для чого тобі церква, зібрання, проповіді, молитви? Різдво й Великдень відзначиш як усі, і досить».

Але, як часто буває, нудно стає християнинові сидіти «на першому поверсі», треба щось робити. Досвіду здійматися сходами нема, а двері на вулицю – ось вони, поруч, до того ж вітер зовні вщух і мороз попустив. «Та не так уже й страшно на вулиці. Чого це я так запанікував?..» Одягає людина своє старе лахміття та йде, так і не спробувавши стати на сходи.

Коли залежна людина потрапляє в реабілітаційний центр, її відмивають, стрижуть, перевдягають, лікують. Після підвалу та бруду вона опиняється в чистому ліжку, і їй стає добре. Але цікавий нюанс: брудний і вошивий одяг не викидають, а складають у пакет і залишають на зберігання. Прибула людина оглядається, знайомиться з правилами та розпорядком установи, а через деякий час вирішує: залишатися чи піти.

Дехто висуває претензію: «Що ви можете мені запропонувати? У світі набагато краще – там свобода!» Йому спокійно відповідають: «Ми тебе не тримаємо. Хочеш іти – це твій вибір і твоє право, але наш одяг і взуття залишаєш тут і вдягаєш те, в чому прийшов. Одяг праведности в гріховному світі тобі не потрібен, та й воші радо зустрінуть – а то, бачиш, занудьгували...»

Тут, звісно, починаються нарікання на несправедливість: мовляв, за що Ти, Господи, мене в пекло? Та відповідь проста: «Це ж твій вибір...» Але деяких вигляд власного старого одягу протверезжує, і вони залишаються, наважуючись усе-таки з Божою допомогою ступити на сходи.

А що ж «на другому поверсі»? Там посвята: «Господи, Ти спас мене. Без Христа я б точно загинув, тепер моє життя більше не належить мені, воно Твоє, і я присвячую його Тобі». І тоді саме там, на другому поверсі, відбувається хрещення. Це ніби документ, де написано, що я присвячую себе Богові, а Він ставить печатку: «Прийнятий».

Апостол Павло на початку свого християнського шляху цілком і повністю присвятив себе Христові. Але найчастіше посвята відбувається поетапно, у міру духовного зростання. Іноді Бог очікує від нас того, що зовсім не входить у наші плани.

«Мойсею, тобі треба рушати до Єгипту», – наказує Господь. «До Єгипту?! Ні, не можу» – і далі перелік причин, чому він не може виконати таке доручення...

Посвячення та підпорядкування волі Божій не буває легким, тому що до зустрічі з Богом ми жили лише для себе та догоджали лише собі. Але сходинка за сходинкою – і ми «на третьому поверсі». Там присвячений християнин запитує Господа: «Що накажеш мені робити?» І вже починається підйом у напруженій праці для Господа та людей. Не завжди ця праця помітна, не завжди вдячна, часто з поневіряннями та скорботами. І знову підйом, знову круті сходи.

На цьому етапі з'являється втома й лукаві думки: «Чому я не живу

Нас не влаштовує підйом тільки до третього поверху. Хоча це вже половина шляху, але ми не можемо задовольнитися цією «перемогою».

на першому поверсі?» З'являється спокуса все кинути і спуститися. В одній пісні є приблизно такі слова: «Бентежно, що сповільнили свій крок… до неба пів дороги. Як страшно загубити хоч когось на пів дорозі в небо». І буває так, що християнин надовго затримується на цьому етапі.

А попереду «четвертий поверх». Там повне єднання з Богом, там відкривається друге дихання. «І живу вже не я, а Христос живе в мені», – вигукує апостол Павло.

Одна християнка, яка вже кілька років прикута до ліжка, нещодавно сказала мені, що їй не треба шукати Господа: «Він у мені, Він завжди зі мною»! Жінка у своїй вірі вже підіймається на «п'ятий поверх». Тяжко, ледь дихаючи, проте вперед і вгору; на цьому етапі не перестрибують через дві сходинки. «Ніяк тіло не розлучиться з душею, а так хочеться», – зітхає вона.

І нарешті фініш! «П'ятий поверх»: християнин досяг розчахнутих дверей, за якими його зустрічає Христос: «Увійди в радість свого пана!»

«Господи, чому б Тобі не зробити ліфт на п'ятий поверх, навіщо такі труднощі?» – часом зітхаємо ми.

Проте ліфт є. І він працює, але тільки для тих, у кого зовсім не лишається часу долати «поверхи». Для розбійника, розп'ятого з Христом, після його покаяння відкрився саме такий ліфт, і він почув найкращі слова у своєму житті: «Сьогодні ти будеш зі Мною в раю!»

Таких, хто навернувся до Бога перед смертю, гадаю, буде чимало. То, може, їм набагато краще? Безумовно, усім спасенним добре з Христом, але наважуюсь припустити, що ті, хто не розтратив своє життя на розбій і пожадливості, а здолав усі «поверхи» в пізнанні Бога, – блаженніші.

Усі ми перебуваємо на шляху – кожен на своєму «поверсі». Нехай у нас ніколи не виникне лукавого бажання повернутися назад. Нас може задовольнити лише «п'ятий поверх»!

P. S. Звісно, я не претендую на повноту опису духовного шляху. Життя завжди значно різноманітніше та складніше за будь-які схеми. Цим воно і прекрасне.

Натхнення та ідеї для цієї статті я почерпнув зі свого багаторічного ходіння сходами, а також із книжки Брюса Вілкінсона «Сім щаблів духовного зростання». Рекомендую її прочитати чи послухати аудіоверсію.

Григорій БЕРГ

ВИКУПЛЕННЯ

Гріхопадіння людини вплинуло як на її сприйняття цінности інших, так і на її самооцінку. З нами явно щось не так: ми схильні до своєрідної «аксіологічної шизофренії», бо двозначно бачимо власну цінність. У нас одночасно співіснують дві болісні оцінки самих себе: болісно завищена самооцінка (я – бог) і болісно занижена самооцінка (я – ніхто).

У первозданній гармонії, коли людина перебувала в єдності зі своїм Творцем, її самосприйняття було збалансованим і не породжувало цього конфлікту крайнощів. Натомість тепер, відновлюючи стосунки з Отцем через Сина, ми, ведені Святим Духом, можемо реально оцінювати як свої переваги, так і свої слабкості.

Звільняючись від гордині завищеної самооцінки, ми визнаємо, що всі наші дари від Господа, і під Його керівництвом ми починаємо використовувати їх за призначенням – для Його слави, а не власної: «Кажу кожному з вас через дану мені благодать: не думати про себе більше, ніж належить думати, а думати скромно, згідно з мірою віри, якою Бог кожного наділив» (Рим. 12:3). «Що ти маєш, чого б ти не отримав? А якщо отримав, то чому хвалишся, неначе той, хто не одержав?» (1 Кор. 4:7). «Не тому, що ми спроможні самі собою над чимось роздумувати, наче самі від себе, але наша спроможність – від Бога» (2 Кор. 3:5). «В покорі вважайте одне одного більшим за себе» (Фил. 2:3).

Це водночас і звільнення від комплексу неповноцінности. Так, ми лише творіння. Однак в Ісусі Христі нам дано незаперечне свідчення того, наскільки Творець нас любить: «Але Бог виявляє Свою любов до нас тим, що Христос за нас помер, коли ми були ще грішниками» (Рим. 5:8). «Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми звалися Божими дітьми!» (1 Ів. 3:1).

Писання використовує три різні образи, щоб схарактеризувати це перетворення:

1. Нова людина замість старої людини: «Скиньте із себе стару

САМООЦІНКИ

людину з її вчинками й зодягніться в нову, яка оновлюється для пізнання образу Того, Хто її створив» (Кол. 3:9, 10). Стара людина вже скинута, нова людина вже зодягнена. Але це лише початок шляху. Нова людина постійно оновлюється в уподібненні до свого Прообразу і зростає в богопізнанні.

2. Життя за духом: «Ви живете не по тілесному, а Духом» (Рим. 8:9). Коли тіло в Писанні протиставляється духу, то йдеться не про фізичне тіло людини, а про рабство гріха. Це метафізичне поняття, яке співвідноситься з духом так само, як у фізичній сфері хвороба співвідноситься зі здоров'ям. Живучи за духом, ми не підконтрольні власній гріховній природі, а керовані Духом Святим. Таким чином, боротьба тіла і духу – не дуель зі змінним успіхом, а поступальний процес визволення: «Живіть духом, і не чинитимете пожадань тіла» (Гал. 5:16).

3. Нове творіння: «Отже, хто в Христі, той нове творіння; давнє минуло, – ось постало [все] нове!» (2 Кор. 5:17). Епоха рабства гріха закінчилася. Настала епоха спасіння – праведности, миру, радости у Святому Дусі. Хоча ми ще не повністю змінилися й не досягли первісного стану Божого образу в нас, ми вже принципово інші! Саме таке значення має у Святому Письмі слово «святий» – принципово інший; відокремлений не за якимись зовнішніми ознаками, а за ознакою відповідности власному призначенню.

Освячення передбачає і подію, і процес. Господь лікує нашу самооцінку у світлі Своєї благодаті – прощення, що вже відбулося, і безперервного оновлення: «Ми ж усі з відкритим обличчям, мов у дзеркалі, оглядаємо Господню славу і перетворюємося в той самий образ від слави в славу, як від Господнього Духа» (2 Кор. 3:18).

Д-р Сергій ГОЛОВІН

КІНЕЦЬ СВІТУ

Це сталося приблизно за два тижні до «кінця світу», який, згідно з тлумаченням календаря племені мая, очікували 21 грудня 2012. Масмедіа підігрівали інтерес до цієї теми, і що ближчою була дата, то більше людей її обговорювали. Деякі навіть запасалися сірниками, свічками, крупами, сушили сухарі...

Того дня на пошту, де я працюю, зайшов молодий чоловік і відразу з порога запитав мене:

– Ви ж християнка, то скажіть, ви чекаєте кінця світу?

– Ні, кінця світу я не чекаю. Я чекаю Ісуса Христа.

– А мені щойно дали зарплату, то бухгалтер сидить і тремтить – боїться кінця світу. Як можна точно знати день? Адже в Біблії написано, що ніхто цього дня не знає.

– Правильно. У Біблії так і написано, що ніхто не знає ні дня, ні години. Напевно, якби люди достеменно знали, що завтра – останній день їхнього життя, то сьогодні всі побігли б на сповідь…

– Е ні! Я точно не побіг би. Яка сповідь?

– А що б натомість зробив? – поцікавилася я.

– Магазин обікрав би! Та й пошту вашу заразом!

– Навіщо? – щиро здивувалася я.

Здавалося б, людина непогана, має сім'ю, дітей, роботу – навіщо йти на злочин? Навіщо красти?

Відповідь була несподіваною:

– Якщо завтра точно кінець, то мене вже не посадять, і можна робити що завгодно.

І мені згадалися слова з Писання: «З раннього віку серце людини має нахил до зла» (Бут. 8:21). Цього чоловіка утримує від злочину лише страх покарання. Прикро, що не страх Господній…

Стало гірко й боляче за людей, яких не досягло світло Євангелія. «А я ж була такою, як і він», – подумалося мені. Тепер першою моєю думкою є бажання зустрітися з Богом, очищатися й наближатися до Нього. І я прославила Бога за те, що Він так сильно змінив мене та мої думки відтоді, як у моє життя ввійшов Христос.

Саме того дня я чітко усвідомила, яка прірва лежить між християнами та безбожниками: «Тому що ті, котрі за тілом, думають про тілесне, а ті, які за Духом, – про духовне» (Рим. 8:5). Християни не пристосовуються до світу, а змінюються оновленням свого розуму.

Люди, які не знають Господа, чекають кінця світу, а ми, які пізнали радість спасіння, «за Його обітницею чекаємо нових небес і нової землі, в яких проживає праведність. Тому, улюблені, очікуючи цього, постарайтеся, щоб Він знайшов вас у мирі, чистими і незаплямованими» (2 Петр. 3:13, 14).

А що очікуєте ви: кінця світу чи нового неба й нової землі?

Ірина АНТОНОВА

IQ 276

Найрозумніша людина у світі: «Я вірю, що Ісус Христос – це Бог».

В епоху, коли науку й релігію часто протиставляють одну одній, заява доктора Йон Хун Кіма (Young Hoon Kim) – офіційного володаря найвищого у світі коефіцієнта інтелекту (IQ 276) – стала справжньою сенсацією.

На своїй сторінці в X (колишній Twitter) він опублікував повідомлення: «Як людина з найвищим IQ у світі, я вірю, що Ісус Христос – це Бог; Він – шлях, істина й життя».

Ця публікація стрімко поширилася, зібравши за декілька днів понад 22 мільйони переглядів. Заява викликала хвилю обговорень як у релігійних, так і в наукових колах.

ХТО ТАКИЙ ДОКТОР ЙОН ХУН КІМ?

Доктор Кім – південнокорейський геній, який закінчив чотири престижні університети, де опанував сім академічних дисциплін. Показники його розумових здібностей офіційно визнані світовими організаціями, зокрема Official World Record, World Memory Championship та World Memory Sports Council. Рівень його інтелекту також підтверджено дослідженнями нейробіологів Єльського університету (США).

Доктор Кім не тільки заявив про свою віру в Ісуса Христа, а й виступив на захист Біблії, написавши 19 червня 2025 року: «Я вірю, що Біблія є досконалим, вічним і остаточним Словом Божим. Саме світ має наздоганяти її істини, а не навпаки».

У своїх міркуваннях він також спирається на популярну в наукових колах гіпотезу симуляції: якщо людство вже здатне створювати складні віртуальні світи, то цілком можливо, що наша реальність є результатом коду, написаного вищим розумом. На думку доктора Кіма, цим розумом і є Бог.

ЩО ТАКЕ IQ ТА НАСКІЛЬКИ УНІКАЛЬНИМ Є ПОКАЗНИК 276?

IQ (коефіцієнт інтелекту) – це числовий показник когнітивних здібностей людини порівняно із середнім рівнем людства.

Середній рівень IQ у світі умовно прийнято за 100. Показники понад 130 вважаються дуже високими. Показник 276 у доктора Кіма – це феномен, що виходить далеко за межі всіх відомих значень IQ.

Багато вірян сприйняли заяву доктора Кіма як підтвердження того, що розум і віра можуть не лише співіснувати, а й посилювати одне одного. У соцмережах з'явилися десятки тисяч дописів із цитатами Кіма, а деякі протестантські й католицькі богослови вже назвали його «новим голосом християнської апологетики XXI століття».

Найвищий рівень інтелекту, міжнародне визнання та глибока віра в Ісуса Христа – усе це робить доктора Йон Хун Кіма однією з найнезвичайніших постатей сучасності. Його слова спонукають багатьох переосмислити упередження щодо зв'язку розуму й духовності.

З інтернету

ГОЛОВНЕ МІКЕЛА

Наприкінці XV століття Папа Римський вирішив побудувати для себе невелику приватну церкву, оскільки щоразу вирушати на месу в собор Святого Петра було помпезно й незручно. І збудував. Такі церкви називали капелами, а оскільки Папа мав ім'я Сикст, ця отримала назву Сикстинська капела. Нині будівля входить до музейного комплексу Ватикану. Зовні вона нічим не вирізняється, а от усередині – справжня скринька з коштовностями: Ботічеллі, Мазаччо, Рафаель та, звичайно ж, Мікеланджело. Тут зібрані всі титани Високого Відродження.

Мікеланджело було десь близько тридцяти років, коли його вперше запросили розписати стелю капели. Майже за чверть століття, уже шістдесятирічний, він знову повертається в Рим, щоб створити фреску (живопис фарбами по мокрому тиньку) на східній вівтарній стіні. Мікеланджело приїхав у статусі мегазірки. Йому відразу виділили цілу бригаду помічників, однак митець не визнавав ні асистентів, ні порадників, тому залишив лише двох підмайстрів і практично всю роботу виконав сам.

Фреска колосальна: 13,7 × 12 метрів (площа близько 165 м²), понад 300 фігур. Джорджо Вазарі – друг Мікеланджело, його прижиттєвий біограф і перший мистецтвознавець – писав про неї: «Усі тут цілком впізнавані...» Сучасні дослідники та глядачі лише здивовано здіймають брови: «Серйозно?!» І ми спробуємо розібратися.

У центрі, у колі світла, у колі слави – Ісус Христос. Але образ зовсім неканонічний: молодий, безбородий, схожий на грецького атлета. Він зображений у момент, коли встає зі Свого трону й потужним жестом правої руки ніби зупиняє час або запускає годинник судного дня. Цей жест – «Встати! Суд іде!» – приводить у рух усе: землю і небо, рай і пекло, живих і мертвих. Праворуч від нього – Діва Марія. Зазвичай у католицькій іконографії вона просить Сина бути милосердним до грішників, але тут відвертається й мовчить: ера милосердя минула, час благодаті скінчився.

У ближньому колі зображені апостоли, учні, мученики – усі, хто присвятив своє життя і смерть Господу. Але хто є хто? Як їх розрізнити? А як тоді люди середньовіччя впізнавали того чи іншого святого на різних іконах у різних соборах? За атрибутами їхніх страждань.

Якщо вони бачили жінку з колесом, то це завжди свята Катерина – християнська мучениця, яку катували і стратили за допомогою цього знаряддя. Її завжди зображували саме з колесом. Святого Власія катували за допомогою залізних щіток, тож він саме їх і тримає в руках. А ось герой багатьох художніх полотен – святий Себастьян. Він був римським легіонером. За наказом імператора його розстріляли за віру в Христа. Тепер він завжди стискає в руці в'язку стріл. Є тут і святий Вартоломій – учень і апостол Ісуса. За переказами, він мученицьки загинув – з нього заживо зняли шкіру, тож він тримає в руках ніж і шкіру. А святого Лаврентія підсмажували на повільному вогні на залізній решітці, тому його скрізь зображують із цією решіткою. Тут також Іван Хреститель з верблюжою шкурою на

спині, у яку він одягався, коли хрестив і проповідував на берегах Йордану. Поряд – Симон Киринейський, якого римський воїн змусив нести хрест, коли Ісус упав під його тяжкістю. Крайній праворуч – апостол

ПИТАННЯ НДЖЕЛО

Андрій, за переказами, теж розіп'ятий на хресті. А може, це «добрий» розбійник, страчений разом з Ісусом, який встиг покаятися просто на хресті. Апостола Петра ми впізнаємо по ключах: «Ти є Петро; і на цій скелі Я збудую Свою Церкву, і брами аду не переможуть її. Я дам тобі ключі Царства Небесного» (Мт. 16:18, 19). У Ватикані Петра вважають першим Римським Папою, а всіх інших – його наступниками. За жартом художника, обличчя Петра набуло рис замовника, натякаючи, що настане кінець будь-якій владі на землі й уся вона належатиме Тому, від Кого походить. Позаду Петра – Павло, апостол язичників, перший, хто приніс Благу Звістку нам, поганам.

Нагорі, у люнетах (так називають аркові склепіння), зображені надістоти – ангели. Вони несуть предмети страждань Христових світові: хрест, терновий вінець і стовп, до якого прив'язували Ісуса, коли бичували. Для чого вони показують їх людям? Може, так вони благають: «Господи, подивися, як Ти страждав за цей світ, і будь милосердним до нього у Своєму останньому суді!», а може, звинувачують: «Господи, подивися, як Ти страждав за цей світ! Чи не час йому відповісти за свої злочини?!» У будь-якому разі ця небесна процесія насилу утримує всі ці предмети: ангели ковзають, ледве не падають, от-от випустять усе. Чому? Тому що їм не під силу нести страшний тягар, що лежить на хресті, вінці та стовпі – гріх усього світу. Нести його міг лише Один – змучений, побитий, приречений померти Син Божий.

Фреска написана за мотивами Об'явлення Івана Богослова. Коли говорять про апокаліпсис, то варто уточнити: апокаліпсис уже був. Грецькою «апокаліпсис» означає «об'явлення». Бог дав Іванові одкровення, і той записав його наприкінці першого століття від Різдва Христового. Отже, апокаліпсис уже відбувся. Також говорять, що буде кінець світу. Але в Біблії сказано, що «Бог є світло, і в Ньому немає жодної темряви» (1 Ів. 1:5). Не може бути кінця Бога, а отже, не буде кінця світу. А що тоді буде? Буде кінець цієї землі та цієї людської історії. Але буде нова земля та нова історія.

У центрі фрески зображено пряму цитату з Об'явлення: «І розгорнули книги; була розгорнута й інша книга, що є книгою життя» (20:12). Художник намалював дві книги: маленьку – з іменами спасенних, велику – з іменами засуджених. Чому імена врятованих – у маленькій? Тому що той, хто присвятив життя і смерть Христові, «на суд не приходить, але перейшов він від смерти до життя» (Ів. 5:24). Але є й ті, чий статус іще не визначено. Ось двоє схопилися за чотки – символ молитви в католицькій іконографії. Це ті, хто не служив Богові за життя, але перед смертю встиг покаятися. Молитва покаяння підіймає їх до раю, де радісно зустрічають друзі та рідні.

Ангели стараються, дмухають у сурми, надувають щоки: звук такий потужний, що здатний розбудити навіть мертвих. У прямому значенні цього слова. І вони прокидаються. Наче зомбі з голлівудських фільмів, виходять мерці, відсуваючи надгробні плити й відчиняючи двері склепів. Хтось – іще як скелет, інші вже набули плоть і шкіру, але не скинули залишки смертного сну, а деякі вже остаточно отямилися й чудово розуміють, що відбувається. Усі прагнуть до раю, але якщо за життя люди не прийняли Христа, то шлях туди їм закритий:

ангели, ці надгерої, хоч і не в змозі нести предмети страждань Христових, цілком можуть відстояти межі Небесного Царства. У кулачному бою грішники їм явно програють і падають прямісінько в пекло.

А ось постать – уособлення абсолютного холодного розпачу. Чоловік увесь зіщулився, затулив обличчя руками, змирився зі своєю долею – гріхи й демони тягнуть його прямо в геєну. А чому ж не опирається? Молодий, здоровий, м'язи випинаються! Але ні молодість, ні сила, ні здоров'я – ніщо не здатне змінити долю людини за могильною плитою. Усе вирішується тут, на землі.

До речі, а чому всі персонажі оголені? Могли б з'явитися на суд у мантіях, коронах, еполетах, камзолах, шовках, хутрі, парчі, у діамантах, які «найкращі друзі дівчат». Одяг показує, у який час жила людина, її соціальний статус і банківський рахунок. Але все це не має жодного значення для вічности. Усе спадає, як торішнє листя. Перед Христом усі будуть оголені. Не в тілесному розумінні, а в духовному: усі таємні справи, думки, мотиви, прагнення, бажання – усе буде перед Ним явлене.

Пекло займає невелику площу в порівнянні з усією фрескою, проте його грізне полум'я гуде в нижньому лівому куті, а на його тлі проступає силует князя темряви. Нечітко, контурно. Митці минулого намагалися не промальовувати сатану, а занепалих ангелів подавали тільки в профіль, щоб глядачі не зустрічалися з ними поглядом: не варто заглядати у прірву.

Також бачимо героя давньогрецьких міфів – Харона, перевізника мертвих, який своїм човном через річку Стікс доставляє душі у країну мертвих. Але тут він їх не в країну мертвих перевозить, а в пекло. Та й не перевозить зовсім, а скидає веслом у безформну людську масу. А назустріч їм виходить іще один герой міфів – цар острова Крит, на ім'я Мінос. У стародавніх греків він був суддею в царстві мертвих, а тут виступає заступником сатани: оголений, з ослячими вухами, обвитий величезною огидною змією.

А що на християнській фресці в християнській церкві роблять герої давньогрецьких міфів? Це ідоли, яким поклоняються язичники. Коли настане година Х і спадуть усі покрови, ці лжебоги скинуть маски, і ті, хто їм офірував, благав про допомогу й поклонявся, із жахом побачать їхню справжню личину. Це демони – духи зла.

За традицією, на багатофігурних композиціях художники залишали свої автопортрети. Є тут і Мікеланджело. Що ж, кожна ручка собі панночка: напевно, автор зобразив себе найгарнішим? Ось він – шкіра в руках Вартоломія! А й справді, голова Вартоломія та шкіра зовсім різні. Навіщо митець так себе зобразив?

Мистецтвознавці скажуть вам: «Художники, вони такі вразливі! Кожен може їх образити, вони немов без шкіри живуть». Але є й інша версія. Мікеланджело мав друга-літератора. Коли почалася робота над фрескою, приятель почав приходити та роздавати поради: «Ось цю групу я б розмістив так, а ось цю композицію зобразив би інакше!» Але Мікеланджело не терпів ані помічників, ані порадників, от і зобразив свого друга, хоч і цілком комплементарно, в образі святого Вартоломія, а себе дав йому в руки у вигляді шкіри, мовляв: «Ти так дістав мене своїми порадами, що з мене просто шкіру зняв!»

Але припускаю, що все було інакше. Працюючи над «Страшним судом», Мікеланджело перечитував Євангелія, Об'явлення та дійшов несподіваного, проте цілком очевидного висновку: є лише два місця, де людина може опинитися після смерти, – рай і пекло. Немає сірої зони, немає іншої альтернативи, немає чистилища, немає навіть місця спокою. Немає!

І художник себе запитує: «А де я буду?» І не знаходить відповіді. Подивіться, як недбало Вартоломій тримає шкіру: відвернувся від неї. Один неправильний рух – і вона полетить униз, прямо в човен, що пливе в пекло. Мікеланджело хоче потрапити до раю, чіпляється за нього, але гріхи тягнуть униз, і він цілком це усвідомлює. Він буквально завис між небом і землею, між раєм і пеклом. Він не має відповіді! Адже людина приходить на землю, щоб з'ясувати одне-єдине питання: де я проводитиму вічність? Якщо є чітка відповідь, то все інше має сенс; якщо ні – усе втрачає значення.

Сподіваємося, що митець усе-таки зміг відповісти на це питання, оскільки після написання фрески прожив майже тридцять років і помер, трохи не доживши до вісімдесят дев'ятого року від свого народження. Навіть сьогодні це пристойний вік, а для XVI століття – справжнє диво.

Мікеланджело самотужки завершив грандіозну фреску за чотири роки, і 31 жовтня 1541, напередодні Дня всіх святих, двері Сикстинської капели урочисто розчахнулися. Папа Римський увійшов зі своєю свитою. Глянув на східну вівтарну стіну – і, вражений, упав навколішки.

Але далеко не всі поділяли захоплення святого понтифіка. Кардинал Чезена страшенно обурювався цією роботою. Поки Мікеланджело працював над нею, він майже щотижня приходив і буркотів: «Ну що це таке, хто так малює?! Цій фресці не місце в церкві, їй місце у громадській лазні!» Це так роздратувало художника, який не терпів не лише порадників, а й критиків, що він відплатив у свій спосіб – намалював його. І коли Чезена вкотре прийшов зі своїми такими важливими, але нікому не потрібними зауваженнями, відразу впізнав себе та мов заціпило йому. Образився! Ще б пак, художник зобразив його в образі Міноса. Кардинал пішов скандалити: «Святіший, подивися, що хулігани роблять із чесними кардиналами! Домовся, щоб мене звідти прибрали!» На що Папа Римський відповів: «Дорогий Чезено, у мене багато зв'язків у раю, але зовсім немає знайомств у пеклі. Спробуй домовитися сам». Через п'ятсот років ми досі бачимо його там. Отже, не домовився.

Ця фреска не давала спокою багатьом, і за кілька років на Тридентському соборі серед інших обговорювали два питання. Перше: чи дозволяти такий живопис у церквах? Рішення було однозначне – ні. Друге: що робити з фрескою Мікеланджело? Тож найгарячіші голови пропонували: «Змити все й заново намалювати!» Але ні, так не можна. Мікеланджело – титан Високого Відродження, мегазірка. За його життя було тринадцять римських пап, дев'ять із них були його замовниками. Тоді ухвалили компромісне рішення – усіх одягнути. Кожна ганчірочка, кожен клаптик тканини – це вже не Мікеланджело.

Одягнув усіх учень майстра, який любив і поважав свого вчителя та щиро його перепрошував: «Усе одно когось же змусять це зробити, а я все виконаю делікатно й акуратно». І справді, дуже добре всіх прикрив, але все одно отримав у сучасників насмішкувате прізвисько – «штанятник». Той, що вдягає штанці. А Мікеланджело, дізнавшись про рішення собору, відправив Папі Римському повідомлення: «Дорогий Папа! Виправити фреску легко, а ви спробуйте виправити цей світ!»

Надія ОРЛОВА

НАЙБІЛЬШЕ БА

Пропонуємо бесіду з Вадимом Дашкевичем, пастором SOL – української церкви в Сакраменто.

Вадиме, ваша церква організовує в центрі міста ярмарки й концерти, а навколо вашої будівлі машину ніде поставити, бо у вас «Парасолька» проходить. Розкажи, будь ласка, читачам, що це за громада така активна? Як ви себе позиціюєте? Якими принципами керуєтеся в служінні?

Колись я вважав, що ми будемо церквою без певної деномінації. Потім я трохи подорослішав і зрозумів дещо: церква без деномінації – це те саме, що машина без марки, країна без назви або паспорт без назви держави.

Ми називаємо себе євангельськими християнами-баптистами. Віримо, що церква має два призначення на землі. Перше – плекати християн, тих, хто вже ходить до церкви; друге – приводити до Христа людей, які ще не знайомі з Богом.

Ми консервативні у вченні та прогресивні в методах. Вважаємо, що методи мають змінюватися із часом. Також віримо, що в церкві мають бути всі покоління: дідусі, бабусі, мами, тати, діти, онуки, правнуки. Це для нас дуже важливо, тому що молодь має енергію, а старше покоління – мудрість, і лише разом ми можемо рухатися вперед так, щоб це було корисно і для нас, і для людей.

Чому ми проводимо ярмарки, концерти? Ми віримо, що церква – це світло на горі, вона має бути активною в житті міста. Якщо ваша церква не приваблює людей з міста, у якому служить, варто замислитися, чи все у вас правильно.

Для всіх цих служінь у вас має бути велика команда. Скільки пасторів і дияконів координують цю діяльність? Скільки у вас добровільних помічників?

Справді, ми маємо велику команду. У нас 14 пасторів. Найстаршому 84 роки, наймолодшому – трохи за 30. Шестеро пасторів з усіх – основні. У церкві є лідерська команда із сорока осіб. Також маємо близько сорока різних служінь, і за кожне з них відповідає окремий лідер, який має помічників і волонтерів. Загалом залучено близько п'ятисот осіб. Богослужіння відвідують 2000 людей.

У нашій системі є старший пастор, наразі це я, але не часто себе так називаю, бо вважаю себе лише одним з багатьох пасторів. Мені дуже приємно чути, що іноді нові люди за місяць, два чи три запитують: «Слухайте, а хто тут пастор у церкві?»

Отже, у нас шість пасторів, багато дияконів – навіть не можу точно сказати скільки – і далі ціла команда. Це люди, які працюють на повну ставку, тобто повністю присвячені служінню церкви SOL.

Я потрапив на випускний у вашій академії. Розкажи, що це таке, кому і для чого вона потрібна.

Ми маємо SOL Bible Academy. Кілька років тому ми дійшли висновку, що не кожна людина може дозволити собі вступити до семінарії та вчитися п'ять років, але кожна потребує фундаментальних і практичних знань. Тому пропонуємо людям таку модель: половина часу – теорія, половина – практика.

Академія задумана як школа духовного формування. У перший рік навчання проходить у п'яти основних напрямах: духовне формування, практичне християнство, огляд Нового Завіту, історія Церкви, еклезіологія (тобто вчення про Церкву) та загальне богослов'я.

У грудні ми мали понад сто сімдесят студентів. Очолює академію Ерік Латковський. Ми маємо окремі програми для жінок, для молоді, для проповідників. Є російськомовна, україномовна й англомовна програми. Тепер також відкрили окрему програму для чоловіків.

Наше навчання відрізняється від навчання в семінаріях. Ми не сидимо в аудиторіях за партами. Навчання переважно відбувається під час виїзних сесій. Це зазвичай якесь мальовниче місце біля озера Тахо, де люди можуть відпочивати, спілкуватися і брати участь у різних активностях. Тобто ми поєднуємо програму навчання з активним спілкуванням. І віримо, що кожна людина, яка має добрий духовний фундамент, є благословенням для церкви. Зараз ми перебуваємо в процесі формування підліткової групи, яку теж хочемо залучити до навчання.

> *А тепер розкажи трохи про себе. Звідки ти? Як потрапив у Сакраменто і як став пастором?*

Я народився 1983 року в місті Чернівці, в Україні. Чернівці – це місто, де свого часу жило багато євреїв, неподалік кордонів з Молдовою та Румунією.

Народився в родині підприємця. Мій батько 1995 року збудував ковбасний цех, хоча раніше ніхто з родини не мав справи з таким виробництвом, і досить успішно розвивав цей бізнес.

АГАТСТВО

Але мене Бог завжди якось скеровував до служіння в церкві. Я ріс проблемною дитиною, мене постійно тягнуло до різних пригод. Як-то кажуть, є що згадати, але нема чого дітям розповісти.

Я закінчив приватну школу з поглибленим вивченням англійської мови і вступив до університету на юридичний факультет. Мріяв стати слідчим. Але дідусь і бабуся, які переїхали до Америки в 1990-х роках, зробили нам виклик.

Пам'ятаю, як біля колодязя Чернівецької церкви розмовляв з пастором Савелієм Баком, і він сказав мені там: «Запам'ятай, ти живеш не для бізнесу, ти живеш для Бога».

Згодом ми переїхали в Америку. Одразу потрапили до української церкви. Тут я став молодіжним лідером, потім дияконом, далі пастором. А 2016 року пастор Сергій Почапський передав мені служіння старшого пастора, тож у березні 2026 року виповнилося двадцять років мого служіння в церкві.

Одружився я досить рано: мені було дев'ятнадцять, Олі – шістнадцять. Ми побралися ще в Чернівцях – юні, закохані. Я досі вірю: що раніше люди одружуються, то легше їм навчитися жити разом і розуміти одне одного. У нас четверо дітей.

> *То в тебе цього року невеликий ювілей: двадцять років служіння Богові в церкві SOL. З чого ти особливо радієш і про що шкодуєш у своєму житті?*

Я дуже радію з того, що Бог бере неідеальних людей і звершує через них те, чого вони не заслужили. Мені дуже подобається вірш із Послання до филип'ян: «Плекайте в собі ті самі думки, що й у Христі Ісусі» (2:5). Тобто думайте так само, як Ісус Христос.

Ми якось із тобою розмовляли про те, що таке «знак звіра». Ми говорили, що віра в брехню, тобто неправильне мислення, породжує неправильні вчинки, а вчинки завжди відображають спосіб мислення людини. Тому дивитися на все так, як дивиться Ісус Христос, думати так, як Він, – це шлях до правильних рішень і правильних результатів.

Я дуже тішуся тим, що в команді ми маємо єдність і взаєморозуміння. Пастор Ярослав Борсук любить говорити: «Я дивлюся на вас, молодих, не все розумію з того, що ви робите, але

бачу, як Бог благословляє вас, і радію цьому. Я разом з вами».

Ми, молодші, іноді буваємо зухвалими щодо старшого покоління. Тому мене дуже тішить, що ми цінуємо старших, любимо й поважаємо їх, а вони підтримують і залишаються з нами в єдності. Це справді дорогоцінно.

Ще я дуже тішуся, що наша церква SOL реально залучена та впливає на різні сфери життя суспільства й різних людей. Наприклад, однією з важливих для нас подій стало запрошення народного артиста України відвідати нашу церкву. Він уперше потрапив до протестантської церкви, поспілкувався з вірянами. Згодом він свідчив, що це для нього було променем світла наприкінці тунелю. Через два роки ми з ним знову зустрілися в Сакраменто, і він розповів, що почув про хрещення та хотів би запросити нас до себе, щоб дізнатися більше. Зрештою він разом із дружиною вирішив охреститися і стати членом церкви.

Ще через два роки він переїхав до Америки, і сьогодні активно служить Богові та людям у нашій церкві. Я дуже ціную, що церква активна, по-справжньому жива та будується на стосунках.

Про що я шкодую? Озираючись, часто думаю, що було багато суєти в житті, багато другорядного й неважливого, на що витрачав час і сили.

> ***Ні для кого не секрет, що через війну існує досить сильна напруга між росіянами й українцями, зокрема й між християнами. Як ви прийшли до рішення додати до ваших богослужінь українською та англійською мовами ще й так званий російський потік?***

Гадаю, що тут, в еміграції, основними мовами є українська та російська. Багато українців відвідує російськомовні церкви. І після того, як росія напала на Україну, мовне питання неабияк загострилося.

Ми – українська церква, патріотично налаштована в молитвах, у світогляді та віросповіданні. Але в нас були друзі, які мешкали в Санкт-Петербурзі. Коли почалася війна, вони зрозуміли, що не можуть там залишатися. Вирішивши покинути росію, вони зателефонували мені й запитали поради: куди краще їхати й що робити.

Порадившись із пасторами, ми дійшли висновку, що можемо відкрити окреме служіння для російськомовних людей, з якими працювали вже багато років. Звичайно, ми мали певні побоювання. Пам'ятаю, як оголосив про це в церкві, пояснив причину та сказав, що наша мета проста – поширення Євангелія та спасіння людей. Тоді один чоловік підійшов до мене і сказав: «Пасторе, спочатку я був проти, але після твого пояснення погодився». Так ми відкрили в українській церкві російськомовне служіння з друзями, які втекли із Санкт-Петербурга сюди, до Америки.

Сьогодні ми бачимо добрі плоди цього й очевидне Боже благословення. Звісно, були різні моменти: наприклад, приходили люди, які намагалися порушувати різні політичні теми. У таких випадках ми відразу пояснювали свою позицію: ми стоїмо на боці України, переживаємо, молимося, а також підтримуємо її чим можемо.

Тому наша церква, напевно, чи не єдина серед українських церков Америки, яка відкрила російськомовне служіння.

Ще одна радість – бачити, як наші російськомовні друзі разом з пастором російського потоку Дмитром Луничкіним вивчають українські пісні та співають їх з нами на україномовних служіннях.

> ***Як тобі вдається зберігати баланс між напруженим служінням, громадською діяльністю та сім'єю? Чи є якісь принципи чи методи, які тобі допомагають?***

Щиро кажучи, мені не вдається зберегти баланс. Мене постійно гризе сумління через те, що багато чого не встигаю. Але скажу так: я перестав вірити в баланс і почав вірити в ритм – правильний ритм життя.

Наприклад, коли людина біжить чи йде, кожен має свій ритм руху. У когось він швидший, у когось повільніший. Я намагаюся триматися власного ритму. Це приходить з віком: учишся відкидати зайве, зосереджуватися на головному, робити те, що дійсно важливе… Але я досі в процесі навчання.

Маю розклад на тиждень. Понеділок присвячений роботі із церковною командою, вівторок – день бібліотеки: намагаюся читати, відпочивати, молитись, готуватися. У середу зустрічаюся із церковними служителями, у четвер – з людьми щодо різних душеопікунських питань. П'ятниця – мій вихідний день. Суботи зазвичай насичені різними подіями: весілля, свята, пікніки, а ще зустрічі братів, молоді, церковної ради… А в неділю, звісно, богослужіння – от учора я побував на всіх п'яти потоках. П'ять разів проповідував. Із сьомої ранку й до вечора… Тому не можу сказати, що в мене виходить тримати баланс.

Для себе я зрозумів, що в житті є різні сезони. Зараз у мене сезон бурхливого життя, але я розумію, що настане й інший – спокійніший. І навіть думаю, чи зможу тоді пригальмувати й навчитися жити інакше. Тому я переконаний, що правильний ритм життя набагато важливіший.

Я маю також друзів-менторів, у яких вчуся правильно жити. Це насамперед мій наставник Ларрі Осборн, серед них і ти, Вальдемаре, і Андрій Васильович Бондаренко.

> ***Дивуюся твоїй комунікабельності, численним знайомствам***

і контактам. Яку роль у твоєму житті та служінні відіграє спілкування?

Це одна з моїх переваг. Так, іноді я втомлююся від людей. За природою я екстраверт. Дуже люблю людей. Люблю спілкуватися, швидко налагоджую контакти, будую стосунки. Це, як кажуть у команді, моя сильна сторона.

Але бувають моменти, коли хочеться побути на самоті. Як на мене, комунікабельність – це не те, що можна розвинути зусиллям волі, це риса, яку Бог заклав у людину.

Ось, наприклад, музикант. Він може бути музикантом від народження, але водночас некомфортно почуватися серед людей через те, що йому важко з ними спілкуватися. Те саме стосується художника, поета чи письменника. Тому свою комунікабельність я сприймаю як Божий дар.

Для пастора товариськість важлива. Для мене спілкування – суттєва частина мого служіння. Загалом служіння церкви має чотири основні напрями, чотири сфери.

Перша – це проповідь Слова Божого. Вона має бути зрозумілою і спонукати слухача слідувати за Христом.

Друга – якісне поклоніння, музичне служіння. Тут немає жорстких рамок: кожна церква вибирає свій контекст поклоніння.

Третя – це молитва. До речі, молитва – це величезна сила, яку ми часто недооцінюємо. Мені подобається вислів: найчастіше молитва для нас є останнім шансом, а має бути першою реакцією. Прикро, що ми починаємо молитися тільки тоді, коли випробували всі інші можливості.

Наприклад, уже третій рік поспіль ми проводимо в церкві двадцять один день молитви з 1 до 21 листопада. Щодня із шостої до сьомої ранку. Мені казали: «Пасторе, ніхто не приходитиме». А щоранку була повна зала людей. Усі дні. Приходять мами з немовлятами, молодь, діти, підлітки, старші люди. Наприклад, одна бабуся, якій 93 роки, каже: «Я не пропустила жодного дня».

Ми розділяємо 21 день молитви на три періоди. Перший період присвячуємо особистим потребам – кожна людина, кожна сім'я п'ять днів молиться за свої потреби. Другий період – п'ять днів молитви за нашу церкву, її потреби та служіння. І третій період – наступні п'ять днів – ми молимося за країну, у якій живемо.

Чому саме п'ять днів?

Поясню. Тому що з понеділка до п'ятниці ми збираємося рівно на одну годину: поклоніння, молитва, продумана програма. Потім субота – вихідний, а в неділю – богослужіння. Другий і третій тиждень організовано так само. Я впевнений: жива церква повинна мати живе молитовне життя.

Четверта, остання сфера служіння церкви – це спілкування. Цінність спілкування треба розуміти, й приділяти йому сили та час. Ми самі цього вчимося та навчаємо інших.

Ми живемо за складних, можна навіть сказати, страшних часів. Що ти порадиш читачам журналу, щоб вони, спостерігаючи за всім довкола, не втратили життєрадісности?

Так, ми живемо в непростий час. Але я вважаю, що це і чудовий час. Поясню чому. Багато хто говорить про пришестя Ісуса Христа. Багато хто каже, що раніше життя було одним, а сьогодні стало іншим.

Друзі, кожен час чудовий по-своєму. У кожному періоді Бог звершує Свою працю. Чому я так вважаю? Тому що мене абсолютно не цікавить, коли саме прийде Ісус Христос. Абсолютно. І мені шкода тих, хто вираховує роки, місяці, дати.

Якщо ми уважно читаємо Біблію, то знаходимо там лише один заклик: бути готовим. Притча про п'ятьох мудрих і п'ятьох нерозумних дів вчить саме цього.

Що означає бути готовими?

Насправді є лише два важливі принципи. Перший – ходити з Господом. Що це означає? Це коли на роботі, вдома, у машині, у лісі, на відпочинку – будь-де Бог завжди з тобою. І тому мені не цікаво, коли саме прийде Христос, бо для мене Він присутній щодня.

І другий важливий принцип – бути задоволеним тим, що маєш в Ісусі Христі. Що довше я живу, то менше бачу задоволених людей. Задоволених своїм життям, батьками, дітьми, зарплатою, країною, церквою. Натомість дуже часто бачу людей, які страждають від того, що постійно чимось незадоволені й перебувають у нескінченних пошуках кращого.

Коли ж ти задовольняєшся тим, де ти є і що маєш сьогодні, змінюється твоє серце й погляд на життя, і тоді бачиш усе зовсім по-іншому.

Страшні часи були, є і будуть. Тому я порадив би кожному з нас пам'ятати прості істини, про які говорить Біблія: якщо хочете бути багатим (а я хочу), то найбільше багатство в житті – ходити з Богом і бути задоволеним тим, що маємо в Ісусі Христі.

Дякую за бесіду, Вадиме! Бажаю тобі багато сил, радости, сміливости й успіху у твоєму служінні, а також миру та спокою в сім'ї!

Бесіду вів Вальдемар ЦОРН

ЛЮБОВ І НА

Не віриться. Геть не вкладається в голові. Перед Новим роком ми проводжали в Україну Тетяну Степанівну Печегору. Напередодні молодь Української євангельської церкви організувала свято Різдва Христового для покоління золотого віку, як вони назвали нас, літніх людей. Нас посадили за шість великих столів, накритих, як у найкращих ресторанах. Ми могли самі вибирати страви з меню, а офіціантами були наші юні брати і сестри.

Молодь співала для нас пісні, організовувала ігри. Розділивши нас на шість команд, провела змагання на знання того, що було частиною нашої молодости. Наш стіл переміг, бо за ним сиділа Тетяна Степанівна. Вона, здавалося, знала все...

З молитвою та Словом Божим, з іграми та спілкуванням ми чудово провели цей вечір.

Надія ж не засоромлює, адже Божа любов влилася в наші серця через даного нам Святого Духа.
Римлян, 5:5

«Моєму синові дали відпустку з фронту на Новий рік, – поділилася своєю радістю сестра Тетяна. – Я вже й квитки купила на автобус». Видно було, як вона схвильована радісним передчуттям зустрічі.

Тетяна Степанівна відсвяткувала із сином Новий рік. «Мама була така щаслива!» – сказав він.

Потім узялася наводити лад у занедбаній квартирі. Застудилася. Швидку викликати не захотіла. Начебто їй полегшало. Уранці прийшла сваха, а Тетяна Степанівна вже... в Господа. Тихо, мирно, уві сні. «Серце не витримало навантаження, емоцій і застуди», – написав син.

Наведу деякі уривки з наших розмов із сестрою Тетяною, яка прийняла Ісуса Христа лише кілька місяців тому.

«Я прочитала вашу книжку "Листая памяти страницы" і дізналася, що в той час, коли ви в армії потайки слухали християнські радіопередачі, я їх глушила. Ми ж із вами однолітки. Це була моя робота на найбільшій станції, завдання якої – шукати такі радіопередачі та глушити їх. Сподіваюся, Господь мені це простить. Адже я тоді Його не знала».

«Знаєте, я покаялася. Я прийняла Господа Ісуса Христа й хочу

ДІЯ

охреститися. Я така щаслива, що Він мене прийняв і простив мені гріхи!»

«Я була переконана, що ніколи й нікого в житті не любитиму більше, ніж свого сина Володимира. Але помилялася. Бога я люблю більше! Він віддав за мене на смерть Сина Свого, щоб я не загинула. Його любов наповнила мене до краю. А сина я дуже люблю».

Під час хрещення: «Так! Я зрікаюся влади сатани і присвячую своє життя Ісусу Христу. Назавжди!»

Ми зустрінемося з Тетяною Степанівною! Звідки в нас така надія? З Писання: «Надія ж не засоромлює, адже Божа любов влилася в наші серця через даного нам Святого Духа».

Вальдемар ЦОРН

Справжній УЧИТЕЛЬ

До великого мудреця й поета Румі прийшла жінка з хлопчиком і мовила:

– Мій син їсть забагато солодкого. Будь ласка, скажіть йому, щоб перестав це робити. Він вас дуже поважає, тож неодмінно послухається.

Румі пильно подивився на дитину, а потім відповів жінці:

– Приходьте за три тижні.

Жінка подумала: «Дивно, чому він не може сказати дитині такі прості слова?» Але пішла. Повернулася за три тижні.

Румі знову сказав:

– Приходьте за три тижні.

Жінка здивувалася ще більше, але пішла. Як і було сказано, вона знову повернулася за три тижні.

І тоді Румі промовив:

– Сину, послухай мою пораду: не їж багато солодкого, це шкідливо для здоров'я.

Хлопчик відповів:

– Учителю, якщо ви так говорите, то я цього більше не робитиму.

Мати попросила хлопчика зачекати на вулиці, а сама запитала мудреця:

– Учителю, чому ви не сказали цих простих слів одразу?

Румі відповів:

– Річ у тім, що я сам дуже полюбляю солодке. Щоб порадити твоєму синові обмежити вживання цукру, мені довелося самому позбутися цієї слабкості. Спочатку я вирішив, що мені вистачить трьох тижнів, але потім зрозумів, що помилився.

Одна з ознак справжнього вчителя полягає в тому, що він ніколи не вчитиме того, через що сам не пройшов. Його слова не розходяться з ділами; він живе відповідно до того, чого навчає інших, а його мудрість ґрунтується на особистому досвіді, а не на книжних знаннях.

ВІРА СЕРЕД ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

У Полтаві нині мешкає близько 300 тисяч переселенців. Щотижня ми проводимо шість груп з вивчення Біблії, які відвідують 440 осіб. Багато хто приходить з великим бажанням, навіть якщо потрібно вставати о п'ятій ранку й долати 200 кілометрів, щоб лише кілька годин провести на занятті. Люди кажуть, що ці зустрічі – найкраще, що вони мають сьогодні.

Нещодавно почала приходити глухоніма жінка з Луганської області. Вона читає по губах і щиро дякує, що її прийняли. Інша літня жінка зізналася, що раніше майже не вміла читати. Завдяки Біблії та завданням вона навчилася, тож тепер з радістю читає Слово Боже.

Багато хто бере духовну літературу, яку видає місія. Кажуть, що ці книжки допомагають пережити горе та дають надію. За цей рік понад десять людей покаялися, а вісім уже готуються до хрещення.

Окрім занять, ми відвідуємо будинки для літніх людей і багатодітні родини, привозимо їжу, одяг, окуляри та ліки. Нещодавно ми служили в клініці, де 480 осіб отримали допомогу й почули Євангеліє.

Дякую вам за те, що разом з нами приносите світло й любов Божу тим, хто особливо цього потребує.

Михайло ВЛАСЕНКО, Полтава

СВІТЛО СЕРЕД ВІЙНИ

Сьогодні, коли навколо стільки тривог і страхів, особливо важливо триматися слів Христа: «Це Я сказав вам, щоб у Мені ви мали мир. У світі зазнаєте страждання, але будьте відважні: Я переміг світ!» (Ів. 16:33). Ця обіцянка дає сили продовжувати благовістити й нести людям надію.

Війна в Україні триває вже понад чотири роки, і біженців у Молдові, як і раніше, багато. Вони виснажені, збентежені; багато хто втратив близьких або не знає, чи живі їхні чоловіки та сини. Коли ми зустрічаємося з ними, то намагаємося не лише дати їжу та речі, а й обов'язково вручити Євангеліє чи журнал, розповісти, що Христос їх не залишив.

Поки двері для благовістя залишаються відкритими, ми можемо вільно роздавати Біблії та журнали «Віра і життя», «Стежинка», «Felinarul». Бачимо, як люди беруть їх з великою вдячністю. Для них це не просто читання – це відповідь на питання, навіщо жити й де шукати спокій. Ми часто чуємо слова подяки, коли людина вперше розгортає Слово Боже й розуміє, що вона не забута.

Щотижня ми проводимо групу з вивчення Біблії. Радіємо, що четверо учасників нещодавно покаялися та вирішили прийняти хрещення. І все це – плід Слова Божого, посіяного в людські серця.

У такі часи особливо чітко розумієш: хліб насущний потрібний, але головне – вказати людям на Христа. Тільки Слово Боже може втішити душу й дати сенс навіть у найважчих обставинах.

Дякую вам, що підтримуєте нас. Завдяки вам ми можемо роздавати не лише їжу, а й те, що дійсно змінює життя, – Євангелія.

ЛЮДИНА, ДО ЯКОЇ ПОВЕРНУЛАСЯ НАДІЯ

Дорогі друзі, мир вам! Хочу поділитися тим, що ми переживаємо у служінні серед біженців, нужденних і людей похилого віку.

Нещодавно я зустрів чоловіка, на ім'я Діма. Йому 42. Він підійшов до мене з опущеною головою та сказав: «Допоможіть. Я більше не можу. Ви – моя остання надія». Він розповів, що колись мав родину, роботу, стабільне життя. Але алкоголь усе зруйнував. Чоловік втратив дім, роботу, дружину. Опинився на вулиці без документів і без сенсу життя. Слухати було важко: у його словах не було скарг, тільки усвідомлення глибини падіння. Він сказав: «Я хочу вибратися, але сам уже не впораюся».

Ми відвезли його в реабілітаційний центр. Там він уперше за багато років прийняв душ, одягнув чистий одяг, поїв гарячу їжу. Уранці він сказав: «Я не знав, що ще можу почуватися людиною». Зараз у нього найважчий період – перший тиждень без алкоголю. Ми молимося, щоб Бог зміцнив його та допоміг пройти цей шлях.

Я також продовжую відвідувати будинок для літніх людей. Кожен візит туди нагадує, наскільки люди потребують простого спілкування та духовної підтримки. Нещодавно до нас приєднався чоловік, на ім'я Георгій. Він уважно слухав усе, що ми говорили про жертву Ісуса Христа. Коли я запропонував молитву покаяння, він

здійняв руку та сказав: «Я хочу... Я давно цього хотів, тільки не знав як...» Ми помолилися разом, і він сказав: «Я відчуваю, що мене відпустило». Це було зворушливо й радісно – бачити, як людина зустрічається з Богом.

Після зібрання я зайшов у палату до двох жінок – Алли й Тані. Обидві прикуті до ліжка, не можуть ходити. Вони зізналися, що майже нічого не знають про Великдень, крім того, що тоді фарбують яйця. Це стало можливістю розповісти їм, що Великдень – це не традиція, а спогад про страждання, смерть і воскресіння Ісуса Христа. Вони слухали з великим інтересом і попросили приходити ще й розповідати більше. Особливо мене торкнулися їхні слова: «Ми хочемо знати Бога».

Також я відвідую багатодітні сім'ї, людей похилого віку, біженців. Ми привозимо продуктові набори та речі першої потреби. Однак головна мета – це не лише матеріальна допомога, а й духовна. Часто люди кажуть: «Помоліться за нас», «Розкажіть нам більше про Бога», просять Біблію чи християнські книжки. Ті, хто спочатку закритий, згодом довіряються й починають шукати відповіді.

Я дедалі більше переконуюся, що література є дуже важливою частиною нашого служіння. Книжка або невеликий журнал можуть стати першим кроком до того, щоб людина дізналася про Христа. Я вдячний Богові за можливість роздавати від місії «Світло на Сході» такі матеріали: вони залишаються з людьми та говорять до їхнього серця, коли нас поряд немає.

Сергій БОТЕЗ, Молдова

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ ЗІ СТОРІНКИ 6

1. Намет Мойсея (Вих. 33:7). **2.** У 25 років починати, у 50 закінчувати (Чис. 8:24, 25). **3.** Господь – це мир (Суд. 6:24). **4.** Давид і Амос (1 Сам. 16:1, 11, 12; Ам. 1:1). **5.** Син царя Єровоама (1 Цар. 14:10–17). **6.** Духа Іллі подвійною мірою (2 Цар. 2:9, 10). **7.** Сим (1 Хр. 1:24–27). **8.** Хто вірить у Сина (Ів. 3:36). **9.** Апостол Павло (1 Кор. 6:2, 3). **10.** Галатам (Гал. 6:8).

Усі цитати зі Священного Писання надано із сучасного перекладу Українського Біблійного Товариства, здійсненого Рафаїлом Турконяком (CUV), за винятком тих, що взято з перекладу Івана Огієнка, які в тексті позначено UBIO.

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО СТАТЕЙ

с. 2 © James Steidl / shutterstock.com
с. 8 © Згенеровано за допомогою ШІ
с. 10 © Sergiu Vintan / pexels.com
с. 13 © Inked Pixels / shutterstock.com
с. 14 © hi-news.ru
с. 17 © 275847 / shutterstock.com
с. 18 © Mopic / shutterstock.com
с. 19 © Good Gospel Channel | Youtube
с. 20-23 © «Страшний суд» худ. Мікеланджело Буонарроті
с. 27 © Yuriy Kulik / shutterstock.com
с. 29 © Irina Yun / shutterstock.com
с. 32 © Galyna Andrushko / shutterstock.com

ВІРА І ЖИТТЯ
5-2026

Засновник
РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»
Видається на добровільні пожертви читачів.
Виходить шість разів на рік. Тираж 13000 прим.

Головний редактор Василь Давидюк
Редакційна колегія:
Олег Шмонько
Павло Давидюк
Олена Зенченко
Анна Назаренко
Олена Мазур
Микола Давидюк
Вальдемар Цорн

Рішення Нацради України з питань телебачення і радіомовлення про реєстрацію суб'єкта у сфері друкованого медіа № 1019 від 28.03.2024 р.
Ідентифікатор медіа R30-03484.
Передплатний індекс – 49283

Адреса редакції в Україні:
РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
вул. Хорольська, 30, м. Київ, Україна, 02157;
тел.: 044-296-86-39; 296-87-69;
e-mail: viz@sns.org.ua; адреса сайту: www.sns.org.ua

Адреса редакції в Німеччині:
LICHT IM OSTEN, Postfach 1340,
70809 Korntal, GERMANY
Телефон: 0711-83-99-08-23; факс: 0711-83-99-08-4;
e-mail: wzorn@lio.org

Адреса представництва у США:
USA, Light in the East, P.O. Box 185,
Orangevale, CA 95662
Tel.: 916-223-1191; e-mail: liteusa@lio.org

Оформити передплату на журнал, надсилати листи і матеріали можна за будь-якою з наведених адрес.

Пожертвування можна надсилати за реквізитами:
РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
IBAN: UA383052990000026006000117462
АТ КБ «Приватбанк» м. Києва
Код ЄДРПОУ / ІНН: 14300272

У призначенні платежу вказати:
«Пожертвування на журнал "Віра і життя"»
ПІБ, адресу і номер телефону отримувача журналу.

Пожертвування із західних країн можна надсилати чеками на адресу редакції в Німеччині або переказами на банківський рахунок:
IBAN DE07604500500009916425
SWIFT/BIC SOLADES1LBG
Kreissparkasse Ludwigsburg

Видання й розповсюдження журналу залежать від молитовної та матеріальної підтримки читачів!

Позиція редакції не завжди збігається з позицією авторів надрукованих матеріалів.
Рукописи, надіслані до редакції, рецензуванню та поверненню авторам не підлягають.

Комп'ютерна верстка та дизайн: Йордан Пеянски, Микола Давидюк

© «СВІТЛО НА СХОДІ», 2026.
ISSN 1610-9120
Номер підписано до друку 24 липня 2026 р.
Надруковано ООО «Новий друк»,
вул. Магнітогорська, 1, м. Київ, Україна,
02094.

На обкладинці:
© *PeopleImages / shutterstock.com*

liolib.org

**Хто вірить у Мене, –
хоч і помре, буде жити.**

Ісус Христос